

Baluwa ivavalembidile Vaebhaniya Ulongoledi wa baluwa ya Vaebhaniya

Baluwa ya Vaebhaniya nni baluwa ikâmya namene ntima na nni baluwa ilangûja namuna Yesu chatimilisije malemba la unabii wa Lilailano lya Kala. Baluwa aino ya Vaebhaniya ilembwije muchi hutuba ya mahubili. Nkúlemba wa baluwa ya Vaebhaniya àtumidile mistali ya Nnilailano lya Kala malinga myanda 60 ilangûja namuna Yesu chatimilisije unabii na madengo la Kuhani Nkulu. Bahi ing'anya ya anelyo, baluwa aino ikudungiwije ìive baluwa ya kuvakamya ntima Vakilisto va Chiyahudi. Baluwa aino ilanguja namuna Yesu chaitimilisije Sheliya ya Musa uchinga vino makuhani vanave na ing'anya ya kuhumya sadaka. Yesu njo anajukile kuva sadaka ya kuvasija masambi lammalele vanu va mahiku lammalele. M'baluwa aino hwetu tuvanu tuvamaduvano tunahimywa kuhwenaha kunkulupila Yesu Kilisto na kumpapata nang'e, ata patubanihwa, kwa kuva, nang'e weka njo atandilihije na njo aikamilîsa ing'ulupa yetu (sula ya 12:2).

Nanga munu ammaite munu ailembile baluwa aino ya Vaebhaniya, henga vatalamu vohe va Bibiliya vâtenda kuva ilembwije na munu yumo muavano vanu ncheche, yani Ntume Paolo na Luka na Banaba na Apolo. Na uhiku

ulembwîje baluwa aino nanga paumaikana, henga vatalamu vohe va Bibiliya vâkulupila kuva îlembwije kabla ya mwaka wa 70 kutandikila mwaka wavelekwejije Yesu Kilisto. Imanga ya Yelusalemu yóndongwije mmwaka wa 70 kutandikila mwaka wavelekwejije Yesu Kilisto, henga munu ailembîle baluwa aino àilonjelela imanga ya Yelusalemu kuva muchi bado ikánambikwondongwa. Baluwa ya Vaebhaniya îlembwije muimanga ya Loma (13:24), na ìnahululika kuva ìnidinguhwa uchinga isomwe mmakuwa lammalele la vanu vankulupîla Yesu.

Uinjipihî wa baluwa ya Vaebhaniya

1. Sula ya 1:1-4:13, Nkúlemba ànnonjelela Yesu Kilisto kuva nni nkulu kumpunda Musa na malaika.
2. Sula ya 4:14-7:28, Na àhwenaha kunnonjelela Yesu kuva nang'e nni nkulu kuvapunda makuhani vakôla madengo mu Ing'ande ya Nnungu ya ku Yelusalemu.
3. Sula ya 8:1-10:31, Uchocho, nkúlemba àlanguja kuva utumishi wanga Yesu nni wambone na ùvele na ukulu kupunda aula wa makuhani va Lilailano lya Kala, na njo mana ata Lilailano lyake nni lyambone namene kupunda Lilailano lya Kala.
4. Sula ya 10:32-13:17, Nkúlemba bada ya kulonjelela kuva Yesu nni wambone na nkulu kwa namuna dyammalele, hambî àhumya malaijo lalembelewa latendewe madengo kwa vitendo.

5. Sula ya 13:18-25, Nkúlemba àmalilila kulemba baluwa yake kwa kuvahaulila babali fulani na kuvasalimila.

Vino Nnungu àtangola na vanu kupitila Yesu Mwanawe

¹ Anepo kala Nnungu átangwele na anyakala vetu kwa myanda yohe na kwa namuna dyohe kupitila manabii vake.

² Henga mmaduva alano la ntululilo àtangwele na hwetu kupitila Yesu Mwanawe, wantandwele ààve mwene mapala la vitukutuku vyammalele, na kwa kupitila nang'e, Nnungu ánivumba vitukutuku vya kumahunde na pachilambo chamalele.

³ Nang'e njo ing'anyimi ya ukulu wanga Nnungu, na njo nfano uhiu wanga Nnungu mwene. Kwa kuva, Mwana wanga Nnungu àvihululiha vitukutuku vyammalele vihwenehe kupwawa kwa dimongo dya lilove lyake. Ánivahahula vanu masambi lavo, na pamalidile nkuikala aneko kulihunde, m'bali wa kunkono wa Nnungu, mumamulaka lake Nnungu Avêle na Ukulu.

Kilisto nni nkulu kupunda malaika

⁴ Anelo làlanguja kuva Mwana wanga Nnungu nni nkulu kupunda malaika malinga lina lyake lyapewije na Nnungu chilivele likulu kupunda malina lavo.

⁵ Kwa kuva, Nnungu nanga panawahite kananga mwanda umo kunnyaulila yumo wa malaika vake kuva,
“Wako ni Mwanangu,

nangu nelo ngùjukile kuva Atatako.”*

Na wala nanga panatangwele malove alano kumwamba malaika woheyo kuva,

“Nangu nimbekuva Atatake,
na nang'e àmbekuva Mwanangu.”†

⁶ Tena, Nnungu pantumile pachilambo Mwanawe chihungumikova, ávahaulidile malaika vake vam-malele vamwabudu Mwanawe.‡

⁷ Henga kuyamba malaika, Nnungu ànitangola kupitila ntumishi wake kuva,

“Nnungu àvatuma malaika vake kuva muchi mpapa,

na àvatuma kuva muchi dindimi dya moto.”§

⁸ Henga Nnungu ánitangola kumwamba Mwanawe kuva,

“Ufalume wako Nnungu ukámbe kuva na ntululilo. Na wako ùvatawala vanu vako kwa haki.

⁹ Wako ùkatapaliwa na haki na kulachima la-hakalenge.

Njo mana Nnungu, Nnungu wako ànikutandola kuva nkulu wa avako vammalele,

na kukukung'unila ihangaladi.”**

¹⁰ Uchocho, Nnungu átangwele kuva,

“Wako Nang'olo, anepo patandi waumbile chil-ambo chammalele,

na kwa makono lako waniumba kumahunde.

¹¹ Anevyo vyammalele vimbepita, henga wako ùmbekuva chihi nkupwawa.

---

* **1:5** Sabuli 2:7, Vitendii mitume 13:33, Vaebhaniya 5:5 † **1:5** 2 Samwili 7:14, 1 Mahiku 17:13 ‡ **1:6** Munsitali auno làtumike malove la Makumbuso 32:43, lalembwije mutafasili yake ya Chigiliki kuhaloka mmalemba la ku Bahali ya Munyu. § **1:7** Sabuli 104:4

** **1:9** Sabuli 45:6,7

Na vyammalele vimbekwondongeka muchi inguwo.

¹² Anevyo vyammalele ùmbevidinga muchi likoti, na kuvibadili muchi dinguvo.

Henga wako ùùva chihi uchocho chuvele, na umi wako ukambekuva na ntululilo.”††

¹³ Nnungu nanga panannyaulidile kananga yumo wa malaika vake kuva,

“Ikala mumamulaka langu, m'bali wangu wa kunkono,

mpaka panimbevatenda amongo vako kuva muchi viteng'u vya kuvika makumbatu lako.”‡‡

¹⁴ Dachì, malaika nni vanani? Anevo vammalele nni viumbe vya chinnungu vintumikîla Nnungu na kutumwa unavayangata vanu avala vambeupwechêla upohi.

2

Upohi nkulu

¹ Bahi ing'anya ya anelo, tùmbelewa tulakamulihe àlalá latupilikene uchinga tunayahike.

² Sheliya ya Musa yaniida kupitila malaika na yanimaihwa kuva nni ya uhiu. Na kila mwanda munu pachiikosela au kuleka kuipilikana Sheliya, ánipata asabu malinga chachilembelewa.

³ Bahi ikàva Nang'olo mwene njo ánavele ntandi kutanga habali dya upohi auno na kuumaiha kwetuhwe kupitila avala vanampilikene, dachi hwetu tùmbepalanyoka dachi muasabu tukà nawidopye upohi nkulu malinga auno?

---

†† **1:12** Sabuli 102:25-27 ‡‡ **1:13** Sabuli 110:1, Matayo 22:43-44, Mako 12:36, Luka 20:42-43, Vitendîi Mitume 2:34-35

⁴ Nnungu nanang'e ániumahwa ushahidi wavo kwa indila ya vimaiho na la kukanganya na ma-saibu la kila namuna, na kwa kupitila dinudyo dya Umumu Wanaswe dyavapele vanu malinga chatamwije.

Yesu átendwije mutuvelelee hwetu uchinga atupohe

⁵ Nnungu nanga panavavikile malaika kuva vakútawala va chilambo chiída, yani chilambo achila chitulonjelela.

⁶ Tena, malove anelo lànamaihwa Mmalemba lanjji Lanaswe lahaûla kuva,
“Munu ni nnani mpaka unkumbukile?
Na mwana wa munu ni nnani mpaka un'jali?”

⁷ Ûntendile chihi kadiki kuva n'joko kuliko malaika,
ùmmwajije ukulu na eshima.

⁸ Ûmpele mamulaka la kutawala vitukutuku vyam-malele.”*

Malemba palahaula kuva, Nnungu àmpele mamulaka la kutawala vitukutuku vyammalele, ìvele na mana kuva, nanga panalekile chinu chohecho. Henga kwa vino, nanga patumwona munu wav-itawala vitukutuku anevyo.

⁹ Henga tùmwona chihi Yesu anatendwije chihi kadiki kuva n'joko kuliko malaika, uchinga kwa inema ya Nnungu, Yesu ayeje kuhwa kwajili ya vanu vammalele, vino àpete ukulu na eshima ing'anya ya kubanika na kuhwa kwake.

¹⁰ Nnungu aumbile vitukutuku vyammalele kwa-jili yake mwene, ánitandola kwida na vavana vohe

---

* 2:8 Sabuli 8:4-6

muukulu wake. Na íninkatapalila kuntenda Yesu kuva Mpohi nkamilifu mwalehu kwa indila ya ibaniki yake uchinga avalodye vavana anevo ku-upohi.

¹¹ Yesu njo avahahûla vanu masambi lavo. Nang'e chalumo na avala vahahûlwa, vammalele nni vana va Atata yumo. Bahi ing'anya ya anelyo, Yesu akáona dihoni kuvachema vanu anevo anung'unuvake,

¹² wahaula kuva,
 “Nìmbelitumbyanga lina lyako kwa
 anung'unuvangu,
 nìmbekulombolela mmakojano lavo kwa kuimba.”†

¹³ Kavila àhaua kuva, “Nìmbelisingila Nnungu.”‡

Na àhaua kavila kuva,

“Nangu ngùvele apano chalumo na vana va
 Nnungu vângupèlè.”§

¹⁴ Kwa kuva, vana anevo nni vanu vavele na mmili na myadi, uchocho Yesu nanang'e nkùtwala hali ya chimunu. Átendile uchocho uchinga kwa indila ya kuhwa kwake, adimange dimongo dya ayula ánavele na dimongo dya kuhwa, yani Ibilisi.

¹⁵ Uchocho, ávahungwile na avala vammalele vachiikâla muchi vatumwa mmaisha lavo lamalele ing'anya ya kuyopa kuhwa.

¹⁶ Kwa kuva, nang'e nanga panaidile unavayangata malaika, henga áidile unavayangata vadukulu va Iblahimu.

¹⁷ Bahi ing'anya ya anelyo, Yesu nkulembelewa alilandanye na anung'unuvake kwa kila namuna, uchinga ààve Kuhani wavo Nkulu avêle na chididi

---

† 2:12 Sabuli 22:22   ‡ 2:13 Isaya 8:17   § 2:13 Isaya 8:18

na akulupîka kwa kuntumikila Nnungu, uchinga ahumye sadaka ya kuvausija vanu masambi.

¹⁸ Kwa kuva mwene áníbanihwa na kulingwa, bahi hambi ànahulula chihi kuvayangata avala valíngwa.

3

Yesu nni nkulu kumpunda Musa

¹ Bahi mmakukulupila avangu, mmanu mma Nnungu mukumilâna na vammalele vachemwîje kulihunde, nkumbukilange Yesu utunnyambukila kuva Ntume na Kuhani Nkulu.

² Nang'e ánakulupika kwanga Nnungu, antandwêle kukola madengo lake, malinga Musa chachikulupika kuichunga ing'ande yammalele ya Nnungu, yani vanu va Nnungu.

³⁻⁴ Kwa kuva, kila ing'ande ìdengwa na munu, henga Nnungu njo adênga kila chinu. Adênga ing'ande ànalembelewa kupata eshima ing'ulu kupunda ing'ande yene. Uchocho, Yesu ànalembelewa kupata eshima ing'ulu namene kumpunda Musa.

⁵ Musa ávele chihi ntumishi muing'ande yammalele ya Nnungu na ánakulupika mwalehu. Na utumishi wake wávele nfano wa uhiu wambeuhunukula Nnungu lukoto.

⁶ Henga Kilisto ànakulupika, na njo Mwana aimilîla ing'ande yanga Nnungu. Na hwetu njo ing'ande aneyo, ikáva tukáyopa kuhwenaha kuhwina muing'ulupa na kuhwenaha kulisingila lilolelo lituvenalyo.

Munanonopyange mitima yenu

7 Bahi malinga chatangola Umumu Wanaswe kuva,

“Nelo mukàlipilikana lidi lya Nnungu,

8 munanonopyange mitima yenu, malinga chivanatendile anyakala venu, muuhiku aula uvachintahuka Nnungu,

na kunninga akula kulilanga.

9 Aneko anyakala venu váníngupima na kungulinga uchinga vandole,

Ikànavá vánílona lammalele langunatendile muvyaka alubaini.

10 Bahi ing'anya ya anelyo, nangu nanivavisija vanu va chívelèkwà achila, na kutangola kuchidoni,

‘Maduva lammalele mitima ya vanu anevo inahochela,

na nanga pavadipapata dindila dyangu.’

11 Bahi nangu nkwapila kwa kuvisa kuva,

‘Nanga pavambeinjila pachinu pangu pakuyewelega panivatayalishijije!’ ”*

12 Bahi mmakukulupila avangu, lyongolelange uyopa ànapwawa munu avêle na ntima m'baya ukákulupila mmwenu, ntima ulihapulânya na Nnungu avêle na umi.

13 Henga mukamyane mitima kila liduva lichêmwa nelo, uchinga kunave na munu wa kunonopa ntima ing'anya ya kukumbika na sambu.

14 Kwa kuva, ikàva tùmbehwenaha kukulupika mpaka kuntululilo akuno utunkulupila Nnungu malinga chitunkulupidile anepo patandi, bahi tùmbekuva tukumilènè pamo na Kilisto.

---

* 3:11 Sabuli 95:7-11

15 Malinga Malemba Lanaswe chilahaula kuva, “Nelo mukàlipilikana lidi lya Nnungu, munanonopyange mitima yenu, malinga chivanatendile anyakala venu muuhiku aula uvachintahuka Nnungu.”†

16 Dachì, vanani vapilikêne lidi lyanga Nnungu nkuntahuka? Dachì, vakávele avala vammalele vachilôjwa na Musa kuhaloka ku Misili?

17 Dachì, Nnungu ávavisijije vanani kwa vyaka alubaini? Dachì, akánavavisijije avala vammalele vanatendile sambì, na mituhi yavo nkutapakala kulilanga?

18 Dachì, nni vanu ntwani vanavaapilidile Nnungu kuva nanga pavambeingila pachinu pake pakuyewelega panavatayalishijije? Dachì, vakávele avala vanahitile kumpilikana?

19 Bahi twòna kuva nanga pavanainjidile pachinu anepo pakuyewelega ing'anya nanga pavanakulupidile.

4

Ahadi yanga Nnungu ya kuinjila pachinu pake pakuyewelega ìvele chihi nkupwawa

1 Bahi kwa kuva ahadi ya Nnungu ya kwinjila pachinu pake pakuyewelega ìvele chihi nkupwawa, bahi tulyongolele uchinga anapwawe kananga munu yumo mmwenu wa kukoha kwinjila anepo.

2 Kwa kuva, malove lambone layâmba pachinu pake pakuyewelega lànihubiliwa kwetuhwe malinga chilanahubiliwije kwa vanu va kala.

---

† 3:15 Sabuli 95:7-8

Henga malove anelo nanga palanavapele faida yoheyo, kwa kuva, avala vanalapilikene nanga pavanaikamulidile aila ahadi kwa ing'ulupa.

³ Henga hwetu tukulupidile, tùmbeinjila pachinu pakuyewelega panatambulenge Nnungu pachihaula kuva,

“Bahi nangu nkwapila kwa kuvisa kuva,

‘Nanga pavambeinjila pachinu pangu pakuyewelega panivatayalishijije.’ ”*

Nnungu átangwele malove anelo ikànavá madengo lake lánimalilika kutandikila paumbile chilambo.

⁴ Kwa kuva, Mmalemba Lanaswe pachinu fulani pánahaula kuyamba liduva lya saba kuva, “Nnungu ániyewelega liduva lya saba, kwa kuva ánimilila madengo lake lammalele.”†

⁵ Henga malinga chiilembwije anepo muha, Nnungu àhawile kuva, “Nanga pavambeinjila pachinu pangu pakuyewelega panivatayalishijije.”

⁶ Bahi aneyo ahadi ya kuinjila pachinu anepo ìvele chihi nkupwawa, henga avala vánavele vatandi kuhubiliwa malove anelo lambone nanga pavanainjidile ing'anya nanga pavanampilikene Nnungu.

⁷ Bahi ing'anya ya anelyo, bada ya kupita myaka yohe Nnungu nkuvika liduva linji lichémwa “Nelo.” Átendile uchocho patangwele Mmalemba Lanaswe kuyamba liduva anelyo kupitila Daudi, malinga chingulongoledile kulemba kuva, “Nelo mukàlipilikana lidi lya Nnungu, munanonopyange mitima yenu.”‡

---

* 4:3 Sabuli 95:11 † 4:4 Ntandiliko 2:2 ‡ 4:7 Sabuli 95:7-8

⁸ Kwikavele Yoshuwa wavahwikiha vanu pachinu pakuyewelega, Nnungu akánatangolele kavila kuyamba liduva linji lya kuyewelega.

⁹ Bahi mayewelega lavatayalishijje Nnungu vanu vake làvele chihi nkupwawa.

¹⁰ Kwa kuva, avala vayewelêla mmayewelega lavatayalishijje Nnungu, vånayewelega kwa kuva vånimalila madengo lavo apano pachilambo, malinga Nnungu chanayeweledile pamalidile kukola madengo lake.

¹¹ Bahi tutumbame kuinjila pachinu anepo pakuyewelega, uchinga anapwawe munu woheyo muhwetu ambehîta kupilikana na kukoha kuinjila, malinga chivanatendile avala vanantahwike Nnungu akula kulilanga.

¹² Kwa kuva, Lilove lya Nnungu livele na umi na dimongo, na linakola kupunda upanga ukola akuno na akuno. Na linapulung'anya mpaka kuhapulanya isungu na ntima wa munu, na kuhapulanya mawangwa na unjinji, na kuhunukula makudungilo na mawaso la munu.

¹³ Nanga chinu chohecho chipihîke pameho panga Nnungu, henga vitukutuku vyammalele vînihunukuliwa na vîvele chihi mwandu pameho panga Nnungu utumbennyumija isabu ya matendo letu.

Yesu njo Kuhani Nkulu

¹⁴ Bahi kwa kuva tûvele na Kuhani Nkulu kupunda vammalele, ainjidile mpaka kulihunde, yani Yesu Mwana wanga Nnungu, bahi tuikamulihe saana ing'ulupa yetu ituiyambukila.

¹⁵ Kuhani wetu Nkulu utuvenawe ànahulula kutuvikila chididi ing'anya ya idabadangi yetu. Kwa

kuva, nanang'e áningwa kwa kila namuna muchi hwetu, henga nanga panatendile sambi.

¹⁶ Bahi ing'anya ya anelyo, tuchihengelekele chiteng'u changa Nnungu cha Ufalume bila kuyopa, pachinu pavajalíla vanu inema, uchinga apate kutuvikila chididi na kutujalila inema ya kutuyangata muuhiku wa idabadangi yetu.

5

¹ Kila Kuhani Nkulu atandolwejíje muvanu, ànavikwa uchinga antumikile Nnungu kwajili ya vanu. Nang'e ànhumija Nnungu dinujo na sadaka kwajili ya kusamehewa masambi lavo.

² Kwa kuva mwene ànadidimanga, bahi ànahulula kuvapililila avala vahochedíle na avala vakámaite chinu.

³ Na kwa kuva mwene ànadidimanga, àlembelewa ahumye sadaka, akee chihi kwajili ya vanu ila pamo na masambi lake mwene.

⁴ Nanga munu alíng'a mwene eshima aino ya kuva Kuhani Nkulu. Henga kila munu àtandolwa na Nnungu malinga chanatandolwejíje Haluni.

⁵ Uchocho, Yesu Kilisto nanang'e nanga panaling'ile mwene ukulu wa kuva Kuhani Nkulu, henga Nnungu njo annyaulidíle kuva, “Wako ni Mwanangu, nangu nelo ngùjukile kuva Atatako.”*

⁶ Nnungu ànitangola kavila pachinu panji Mmalemba kuva, “Wako nni Kuhani ukee na ntululilo, malinga mwavelelee Melikisedeki.”†

---

* 5:5 Sabuli 2:7 † 5:6 Sabuli 110:4

⁷ Yesu panavele apano pachilambo, ánikuta chitangelo na mihodi wannyuwa na kumpembeja Nnungu ahulûla kumpoha mukuhwa. Yesu ánipilikanwa na Nnungu ing'anya ya kumweshimu na kumpilikana Nnungu.

⁸ Ikànavá Yesu ávele Mwana wanga Nnungu, henga ánilihunda kupilikana kupitila kubanika kwake.

⁹ Na kwa indila aneyo, Nnungu nkuntenda Yesu kuva nkamilifu, nkuva chitandikilo cha upohi ukee na ntululilo kwa avála vampilikâna.

¹⁰ Bahi Nnungu nkummika Yesu kuva Kuhani Nkulu, malinga mwavelelee Melikisedeki.

Kuleka kunkulupila Kilisto

¹¹ Bahi tûvele na malove lohe la kutangola kuyamba chinu achino, henga ñikamajanga kunyaulilanga ing'anya mùvele na makutu laidôpa.

¹² Nni muhiu kuva, muuhiku auno mwenu mùlembelewa mùùve mmakuhunda, henga bado mùlembelewa chihi muhundwe, tena mahundo matandi-matandi la lilove lya Nnungu. Mwenu mùlembelewa muliswe chakulya chinonôpa, henga bado mùlembelewa chihi muyong'ejwe mavele.

¹³ Kwa kuva, kila munu aikâla kwa kuyong'ejwa chihi mavele akâhulula kulamala mahundo la haki, kwa kuva, nang'e àvele muchi nkanunu.

¹⁴ Henga chakulya chinonôpa ni kwajili ya vanu vakulumwîke, vajevelejje ding'ano dyavo kulamala lalida lambone na lalida lahakalenge.

6

¹ Bahi ing'anya ya anelyo, tûlembelewa tunauyileuyile mahundo matandi-matandi la

chikanunu lamwâmba Kilisto, henga tuhwenehe muyo kwa kulihunda mahundo la chikulungwa. Tunahwenehe chihi kudenga kavila nsingi wa mahundo layâmba kulaleka matendo lahakalenge, na kuyamba kunkulupila Nnungu,

² na mahundo layâmba ubatiso, na kuvayuwila vanu kwa kuvavikila makono, na kufufulwa kwa vanu vahwîle, na hukumu ya asabu ikee na ntululilo.

³ Nnungu akâtamwa tuchituhwenehe kukulumuka mmahundo anelo la chikulungwa.

⁴ Kwa kuva, vanu vakâlangajijwa uhiu wa Nnungu na kuyeja inujo ya kulihunde, na kukumilana na Umumu Wanaswe,

⁵ na kuyeja uwambone wa lilove lya Nnungu, na dimongo dya chilambo chiîda,

⁶ koka nkuileka ing'ulupa yavo, ikâhululika kuvapindikulanya kavila uchinga vapate kulaleka masambi lavo na kunnaukila kavila Nnungu. Kwa kuva, vâmmamba Mwana wa Nnungu kavila munsalaba na kuntaya dihoni muyo mwa vanu.

⁷ Ulongo ûnywa imbula myanda yohe na kumeja vilyo vivêle na faida kwa nkûlima, Nnungu ànaubaliki ulongo anewo.

⁸ Henga ulongo anewo ukâmeja diheya na mbigili, bahi ukâvele na faida yoheyo kwa nkûlima, na ûvele pepi kulaniwa nawi Nnungu, na ntululilo wake nni kuyochwa chihi moto.

⁹ Mmakukulupila avetu, ikânava tûtangola uchocho, hwetu tukâvele na lipamba kumwamba mwenu, akuno utumala kuva mùtenda lambone kupapatana na upohi wenu.

¹⁰ Kwa kuva, Nnungu àtenda haki. Nang'e akambelualila madengo lenu na itamwi yenu imuilangujije kwanga nang'e kwa kuvahudumila vanu vake na chimuhweneha kuvahudumila.

¹¹ Henga tùnalembela namene kila munu mmwenu ahwenehe kutumbama mpaka kuntululilo, uchinga àlalá lamulolela lapate kutimiswa.

¹² Hwetu tukátamwa mwenu mùùve mmalemwa, henga muvayeje avala vapwechêla àlalá laahidite Nnungu kupitila ing'ulupa yavo na ipililidi yavo.

Ahadi ya Nnungu nni ya kulisingila

¹³ Nnungu panamuahidite Iblahimu, ániapila kwa lina lyake mwene, kwa kuva, nanga munu yunji nkulu kumpunda Nnungu wakanantambu-
lenge lina lyake.

¹⁴ Nnungu átangwele kuva, “Muhiu nìmbekubaliki namene na nìmbelutenda lukolo lwako lùùve na vanu vohe.”*

¹⁵ Anepo Iblahimu nkupililila akuno walindilila, bahi nkulapwechela àlalá lanaahidiwije na Nnungu.

¹⁶ Kwa kuva, vanu pavaapila, vàapila kwa lina lya munu nkulu kuvapunda vene, na iapidi aneyo ìmaiha achila chitongolewîje kuva nni uhiu, na ìmalila matahukano lammalele.

¹⁷ Nnungu nanang'e álembedile avamaihije avala vavaahidite kuva makudungilo lake lakápindikuka, bahi nkwapila.

---

* **6:14** Ntandiliko 22:17

¹⁸ Na Nnungu nanga pahulula kulambila. Bahi hwetu tuntukutidîle tûnakamywa mitima na kuka-muliha kwa dimongo lilolelo alila lituvikiwiye, ing'anya ahadi dyake na iapidi yake vikáhululika kupindikuka.

¹⁹ Lilolelo alino litutenda tûùve na uhakika na usalama mmitima yetu malinga naanga chiiimija meli. Yesu ajukîle kuva lilolelo lyetu ànipita pali-panzia na kwinjila Pachinu Panaswe Namene.

²⁰ Yesu mwene ánilongolela kuinjila anepo kwa-jili yetu na àjukile kuva Kuhani Nkulu akávele na ntululilo malinga mwavelelee Melikisedeki.

7

Kuhani Melikisedeki

¹ Aneyo Melikisedeki ávele nfalume wa imanga ya Salemu, na kuhani wa Nnungu Nkulu. Iblahimu pachiuuya kuhaloka kuing'ondo aneko kwanavawalele vafalume ncheche, Melikisedeki ákojene na Iblahimu, Melikisedeki nkum'baliki Iblahimu.

² Anepo Iblahimu nanang'e nkumwing'a asil-imiya kumi ya vitukutuku vyammalele vyanave-navyo. Mana la Melikisedeki nni, “nfalume wa haki,” nanang'e ávele nfalume wa Salemu, na nfalume wa Salemu mana lake, “nfalume wa amani.”

³ Wala nanga habali dilembwîje dinnyâmba atatake Melikisedeki wala anyokwe wala malina la anakuluvake. Na kuyamba habali dya ku-velekwa kwake na kuhwa kwake nanga padi-maikana. Nang'e àlandana na Mwana wa Nnungu, kwa kuva, nang'e nni kuhani akávele na ntululilo.

⁴ Bahi nnolange munu aneyo chanavele nkulu. Ata anakulwetu Iblahimu ánimwing'a asilimiya kumi ya vitukutuku vyammalele vyanatwete litwala kuing'ondo.

⁵ Na vanu vahalôka nnukolo lwanga Lawi, vanu vapwechêla madengo la chikuhani, vânilaijwa na Sheliya yanga Musa kutwala asilimiya kumi ya vitukutuku kuhaloka kwa Vaisilaeli avao, ikànavava vanang'o nni vadukulu va Iblahimu.

⁶ Melikisedeki akáchihaloka nnukolo lwanga Lawi, henga ánitwala asilimiya kumi ya vitukutuku kuhaloka kwa Iblahimu. Pamo na anelyo, Melikisedeki ánim'baliki Iblahimu anaahidiwije na Nnungu.

⁷ Nni muhiu kuva ayula abalikíwa nni n'joko kumpunda ayula abalíki.

⁸ Na makuhani vatwâla asilimiya kumi ya vitukutuku nni vanu vâhwa, henga Melikisedeki anatwete asilimiya kumi àhaulika kuva nang'e akáhwa.

⁹ Vanu va lukolo lwa Lawi njo vatwâla asilimiya kumi. Bahi tûnahulula kutangola kuva, ata Lawi mwene ánimwing'a Melikisedeki asilimiya kumi ya dimali dyake kupitila kwa Iblahimu.

¹⁰ Kwa kuva, Melikisedeki panakojene na Iblahimu, Lawi ávele chihi mummili mwa Iblahimu, anakuluwe.

Îlembelewa aide kuhani yunji

¹¹ Sheliya ya Musa ínahumijwe kwa Vaisilaeli ílisingila namene utumishi wa ukuhani wa Valawi. Bahi ikàchiva ukamilifu wa vanu va Nnungu upatikènè kwa indila ya utumishi wa ukuhani wa

lukolo lwa Lawi, pakanalembewe kavila kwida kuhani yunji avêle mwavelelee Melikisedeki, na akee aula ukuhani wa Haluni.

¹² Kwa kuva, ukuhani paupindikuka, Sheliya na inang'o ìlembelewa ipindikuke.

¹³ Na Nang'olo wetu ulannyamba malove alano ávele chihi munu wa litawa linji, na wala nanga munu kananga yumo wa nnitawa lyake alingîle kukola madengo la chikuhani pachitala cha kuhumija sadaka.

¹⁴ Kwa kuva, ìmaikana kuva Nang'olo wetu áhaleke nnitawa lya Yuda, na kuyamba litawa anelyo Musa nanga panatangwele chinu chohecho kuyamba habali ya ukuhani.

¹⁵ Na anelo lammalele làvele chihi mwandu, kwa kuva, kuhani yunji avêle mwavelelee Melikisedeki àniida.

¹⁶ Kuhani ayuno nanga pajuhijwe kuva kuhani kupapatana na amuli iyâmba litawa lyake, henga kupapatana na dimongo dya umi wake ukee na ntululilo.

¹⁷ Kwa kuva, Malemba Lanaswe làhaua kuva, “Wako nni kuhani ukee na ntululilo, malinga mwavelelee Melikisedeki.”*

¹⁸ Bahi amuli aneyo ya machedo ínipukutwa, kwa kuva, ikánavele na dimongo wala faida ya kutosha.

¹⁹ Kwa kuva, Sheliya yanga Musa nanga painahulwile kuida na ukamilifu. Henga vino ìidile lilolelo lyambone namene, na kwa kupitila lilolelo anelyo tùnahulula kunnyengelekela Nnugu.

²⁰ Pamo na anelo, Yesu akanajuhijwe kuva

---

* **7:17** Sabuli 110:4

kuhani bila Nnungu kwapila. Na makuhani vanji va litawa lya Lawi vânivikwa mmadengo anelo bila Nnungu kwapila.

²¹ Henga Yesu àjuhijwe kuva kuhani kupitila kwapila, apala Nnungu panannyaaulidile Yesu kuva,

“Nang'olo àniapila,

na wala nanga pambepindikulanya makudungilo lake,

‘Wako nni kuhani ukee na ntululilo.’”†

²² Bahi ing'anya ya iapidi aneyo, Yesu njo ahululîha kupwawa kwa lilailano alino lyambone namene kupunda lilailano lya kala.

²³ Kwa kuva vanu vânahwa, bahi pàpitile makuhani vohe kuhaloka nnitawa lya Lawi. Bahi ing'anya ya kuhwa, nanga pavanahulwile kuhwenaha na madengo lavo.

²⁴ Henga kwa kuva Yesu àvele na umi ukee na ntululilo, bahi ukuhani wake naunang'o ukee na ntululilo.

²⁵ Bahi nang'e ànahulula kuvapoha avala vamwidîla Nnungu kupitila nang'e, kwa kuva, nang'e àvele na umi ukee na ntululilo uchinga avayuwile vanu anevo kwa Nnungu.

²⁶ Bahi Yesu njo Kuhani Nkulu afâla kwajili yetu, kwa kuva, nang'e nni wanaswe na akávele na likosa wala lidolidoli lya uhakwa na Nnungu àninnyapulanya na vakútenda masambi kwa kunyanyula muha namene kulihunde.

²⁷ Nang'e wala nanga palembelewa kuhumya sadaka kila liduva malinga Makuhani vanji Vakulu chivatenda. Vanang'o vâtandilika

---

† 7:21 Sabuli 110:4

kuhumya sadaka kwajili ya sambi dyavo vene, koka nkuhumya sadaka kwajili ya sambi dya vanu vanji. Henga nang'e áhumije chihi sadaka mwanda umo bahi kwajili ya vanu vammalele, apala palihumije mwene kuhwa.

²⁸ Sheliya yanga Musa ìvatandola vanu vakákamilike kuva Makuhani Vakulu, henga iapidi yanga Nnungu inatendeke Sheliya ipwawijè, ìntandwele Mwanawe kuva Kuhani Nkulu, nkamilifu vyaka na vyaka.

8

Yesu Kuhani wetu Nkulu

¹ Habali ya muhimu kupunda dyammalele ditutangolela nni aino, hwetu tùvele na Kuhani Nkulu aikâla m'bali wa kunkono wa chiteng'u cha chifalume cha Nnungu Avêle na Ukulu, aneko kuli-hunde.

² Aneko nang'e njo Kuhani Nkulu atumîka Pachinu Panaswe, yani Mun'gongwe uhiu wa Nnungu udengwîjwe na Nang'olo Nnungu mwene, na akee vanu.

³ Kila Kuhani Nkulu ànatandolwa uchinga akole madengo la kunnyumija Nnungu dinujo na sadaka. Bahi kupapatana na anelyo, Kuhani wetu Nkulu Kilisto ánilembelewa ààve na chinu cha kuhumya.

⁴ Kwikavele Kilisto wava apano pachilambo, akánave kuhani, kwa kuva tayali pàvele makuhani vanji vahûmya sadaka kupapatana na malaijo la Sheliya ya Musa.

⁵ Na pachinu pavatumikila makuhani nni nfano chihi na chimbwehedi cha apala pavêle kuli-hunde. Kwa kuva, Musa panavele pepi ku-udenga aula N'gongwe wa Nnungu, Nnungu ányaulidile kuchidoni, “Loleha saana uchinga udenge kila chinu kupapatana na nfano uniku-langujije kulichinga.”*

⁶ Henga hambi Yesu àpewije utumishi wambone namene kupunda wa avala makuhani. Uchocho, lilailano lyajukile Yesu kuva mpatanishi nni lyambone namene kupunda alila lya kala, ing'anya lilailano lyahambi liimila munsingi wa ahadi dya Nnungu dyambone namene kupunda adila dya kala.

⁷ Kwa kuva, ikàchiva lilailano lya kala ulikamili-ka mwalehu, likánalembewe lilailano linji.

⁸ Henga Nang'olo Nnungu ánilona makosa kwa vanu vake, nkutangola kuchidoni, “Mmaduva laïda nìmbetenda lilailano lyahambi na vanu va Isilaeli na vanu va Yuda.

⁹ Lilailano alino likambelandana na lilailano lin-natendile na anyakala vao, muuhiku aula unnavakamwile nkono na kuvausa nchilambo cha Misili.

Kwa kuva, nanga pavanalikamwile lilailano lyangu, nangu nkuvaleka.

¹⁰ Hambi alino nni lilailano linimbelitenda na vanu va Isilaeli mmaduva laïda, nìmbedivika Sheliya dyangu n'ding'ano dyavo na kudilemba mmitima yavo.

Nangu nìmbekuva Nnungu wavo, na vanang'o vàmbekuva vanu vangu.

---

* 8:5 Kuuka 25:40

11 Nanga munu ambennyûnda Mwisilaeli nnyake, au kunnyaulila nnangawake kuva, ‘Mmale Nang’olo.’

Kwa kuva, vanu vammalele vâmbengumala, kutandikila n’joko mpaka nkulungwa.

12 Kwa kuva, nîmbevasamehe lahakalenge lavatendile,

na masambi lavo nikambelakumbukila kavila.”†

13 Nnungu palichemile lilailano alino kuva lyahambi, àlitendile alila litandi kuva lya kala, na chinu chohecho chikààva chakala na kuhuchulika chiiva pepi na kuwalawala.

9

Mihambo ya lilailano lya kala na mapungufu lake

1 Bahi lilailano litandi lyanatendile Nnungu na Vaisilaeli lyávele na malaijo lake la ibada na pachinu pake panaswe pakumwabudila Nnungu, apano pachilambo.

2 Údengwije N’gongwe wa Nnungu, na mun’gongwe anewo wávele na vyumba vivili. Nchumba chitandi mwávele na chipanda cha kuvikila vibatali na meza na mikate ihumîjwe sadaka kwa Nnungu ínavele muha meza. Na chumba anecho chíchemwa, Pachinu Panaswe.

3 Na pávele na lipanzia, na kunyuma lipanzia anelyo kúvele na chumba chinji chichichemwa, Pachinu Panaswe Namene.

4 Nchumba anecho múvele chitala cha zahabu cha kututumija ubani pamo na lisanduku lya

---

† 8:12 Yelemiya 31:31-34

lilailano. Na Lisanduku anelyo lípakwije zahabu mipata yammalele, na nkati mwake múvele na chilongo cha zahabu chínavele na chakulya chichichemwa “Mana.” Na nnisanduku anelyo múvele na isimbo ya Haluni inahipwike mahamba pamo na vibao vivili vya mayanga vinalembwije Amuli Kumi dya lilailano lya kala.

⁵ Pachanya lisanduku anelyo pávele na disanamu dimbili dya viumbe vya kulihunde vivêle na dimapa, vilangûja ukulu wanga Nnungu, na dimapa anedyo díhinike pachinu pakusamehewa masambi. Henga vino tukambehulula kuhauliha mwalehu mambo anelo lammalele.

⁶ Bahi uvila nni chivinapangwije vitukutuku anevyo vyammalele. Anepo makuhani nkuva uvainjila kila liduva nchumba chitandi uchinga vatumike kupapatana na madengo lavo la ibada.

⁷ Henga chumba cha vili áinjila chihi Kuhani Nkulu weka, nanang'e áinjila chihi mwanda umo kwa mwaka. Na anemwo ányumija Nnungu sadaka ya myadi kwajili ya masambi lake na kwajili ya masambi lavatendile vanu bila kumala.

⁸ Kupapatana na mambo anelo, Umumu Wanaswe álanguja kuva, muuhiku aula wammalele paunapwawije aula N'gongwe ntandi wa Nnungu, indila ya kuinjilila Pachinu Panaswe Namene yávele ikànambimaikana.

⁹ Na anewo wávele nfano kwajili ya uhiku wa vino, nfano ulangûja kuva dinujo na sadaka dichihumywa kwanga Nnungu dikáchihulula kuvasija vanu vamwabûdu Nnungu hukumu ya mmitima yavo.

¹⁰ Kwa kuva, anelo lammalele lálanda chihi

vyakulya na vikimbilo na malaijo la kukalava medi. Na malaijo anelo la chimmili lákamulwije chihi mpaka pautimidile uhiku aula Nnungu wa-tendile kila chinu kuva chahambi.

Yesu àhumije sadaka itimidîle

¹¹ Henga vino Kilisto àjukile kuva Kuhani Nkulu wa mambo lambone lapwawîje vino. Nang'e áinjidile Mun'gongwe nkulu na ukamilîke. N'gongwe anewo ukádengwije na makono la vanu, yani akee N'gongwe wa nchilambo achino.

¹² Nang'e áinjidile chihi mwanda umo Pachinu Panaswe Namene. Na akanapelekejije anemwo sadaka ya myadi ya ambudi na ang'ombe, henga ápelekejije myadi yake mwene, na kwa indila aneyo nkutukombola vyaka na vyaka.

¹³ Nnilailano lya kala vanu váchivalangiwa kuva vakáhahwike pameho panga Nnungu kupapatana na malaijo la dini, váhahulwa uhakwa wavo wa chimmili kwa kunyunyijwa myadi ya ambudi na ang'ombe anamilume na liu lya ung'ombe apijîjwe mmoto.

¹⁴ Bahi ikàva uchocho, myadi ya Kilisto ìmbekuva na dimongo ding'ulu dya kutuhahula! Kwa dimongo dya Umumu Wanaswe akávele na ntululilo, Kilisto ánilihumya mwene kwanga Nnungu kuva sadaka yambone ikee na chilema. Na myadi yake ìmbehwenaha kuhahula mitima yetu ihukumîka kuhalokana na vitendo vyetu vítulòjà kukuhwa. Ìmbetuhahula uchinga tuntumikile Nnungu Mumi.

¹⁵ Bahi ing'anya ya anelyo, Kilisto njo mpatanishi wa lilailano lyahambi. Na kupitila

kuhwa kwake ánivakombola vanu kuhaloka mmakosa lavo lavanatendile mmahiku la alila lilailano lya kala, uchinga avala vachemwîje na Nnungu vapate kupwechela mapala lakávele na ntululilo lavaahidite.

¹⁶ Na kwamba mambo layâmba malaijo la mapala, lasima imaikane kuva ayula alaijîje ànihila koka layavanywe saana.

¹⁷ Kwa kuva, malaijo anelo lakátendeka mpaka mwene alaijîje ahile, kwa kuva malaijo la kuyavanya mapala lakávele na mana ikáva alaijîje àvechinkulama.

¹⁸ Njo mana ata alila lilailano lya kala nanga palinatendeki bila ya kumwadilika kwa myadi.

¹⁹ Kwa kuva, Musa payanjajije amuli dyammalele kwa vanu vammalele, anepo nkutwala myadi ya ndama nkukundanya na medi, nkumyaya nchitabu cha Sheliya na kuvamyaila vanu vammalele kwa kutumila maleha lanahuvi na dinavi dya nnandi wa isopo.

²⁰ Musa nkuvahaulila vanu kuchidoni, “Aino njo myadi ya lilailano limuamuliwije na Nnungu mulipilikane.”

²¹ Uchocho, Musa nkuumyaila myadi N'gongwe wa Nnungu pamo na vyombo vyammalele vya ibada.

²² Kupapatana na Sheliya, vitukutuku vyammalele vihahulwa kwa myadi, na masambi nalanang'o lakáhululika kusamehewa bila kumwadila myadi.

²³ Vitukutuku anevyo nni nfano chihi wa vitukutuku vihiu vya kulihunde, bahi yávele lasima vihahulwe kwa indila aneyo. Henga vitukutuku

vihiu vya kulihunde vilembelewa vihahulwe kwa sadaka yambone namene.

²⁴ Kwa kuva, Kilisto nanga panainjidile Pachinu Panaswe padengwije na vanu, yani pachinu pa nfano chihi wa apala pahiu. Henga nang'e ainjidile kwene kulihunde, pachinu paimila vino pameho panga Nnungu kwajili yetu.

²⁵ Kuhani Nkulu wa Vayahudi ainjila Pachinu Panaswe Namene kila mwaka, akuno wanyakula myadi ikavele yake mwene. Henga Kilisto nanga panainjidile anemwo uchinga alihumye mwene kuva sadaka kwa myanda yohe.

²⁶ Ikachiva uchocho, akanilembelewa kubanihwa myanda yohe kutandikila pachiumbwiye chilambo. Henga vino, mmaduva alano la ntululilo, nang'e aniida mwanda umo uchinga avasamehe vanu masambi kwa indila ya kulihumya mwene sadaka.

²⁷ Kila munu apangiwiye chihi kuhwa mwanda umo bahi, na bada ya kuhwa Nnungu anannyukumu.

²⁸ Uchocho, Kilisto nanang'e alihumije chihi mwanda umo uchinga avausije vanu vohe masambi lavo. Na nang'e ambeuya kavila unavapoha avala vannindilila, akee unavausija kavila masambi.

10

¹ Sheliya ya Musa ni nfano chihi wa mambo lambone laida, wala akee uhiu wa mambo lene. Bahi ing'anya ya anelyo, kupitila sadaka dihumya myanda yohe kila mwaka, Sheliya ikahulula kananga kadiki kuvatenda vanu

vamwabûdu Nnungu kuva vakamilifu pameho pa Nnungu.

² Ikàchiva sadaka anedyo udihulula kuvatenda vanu kuva vakamilifu, sadaka dikánahwenehe kuhumywa kavila. Kwa kuva, anevo vanu vamwabûdu Nnungu vakávele vahahuliwìjwè chihi mwanda umo, na mitima yavo ikánavahukumu kavila kuva vàvele na masambi.

³ Henga kupitila sadaka anedyo, vanu vákumbuswa masambi lavo kila mwaka,

⁴ kwa kuva, myadi ya ang'ombe na ya ambudi ikáhulula kuvasija vanu masambi.

⁵ Njo mana Kilisto paidile pachilambo ányaulidile Nnungu kuchidoni, “Wako ukanatamwije sadaka wala dinujo, henga únguumbilidile mmili.

⁶ Wako nanga punakatapaliwije na sadaka dya kupija vanyama wala sadaka dya kusamehewa masambi.”*

⁷ Anepo Kilisto nkutangola kavila kuva, “Lola, nangu ngùvele apano, ngùidile unatenda àlálá lulalembela wako, malinga chiilembwije Mmalemba Lanaswe kungwamba nangu.”

⁸ Kilisto ánilongolela kutangola kuva, “Wako wala nanga paunatamwije na wala nanga paunakatapaliwije sadaka na dinujo, wala sadaka dya kupija mmoto wala sadaka dya kusamehewa masambi.” Átangwele uchocho ikánava sadaka anedyo dyamalele díhumywa kupapatana na malaijo ya She-liya.

---

* **10:6** Sabuli 40:6-8

⁹ Anepo Kilisto nkuchidoni, “Lola, nangu ngùvele apano, ngùidile unatenda àlálá lulembéla wako.” Bahi Nnungu ániliusa lilailano lya kala uchinga alitende lilailano lyahambi.

¹⁰ Kwa kuva, Nnungu álembedile atuhahule masambi kupitila mmili wa Yesu Kilisto wauhumije sadaka mwanda umo bahi, nkutosa.

¹¹ Kila kuhani maduva lammalele ànaimila kwa kutenda madengo lake la ibada na kuhumya sadaka dya namuna imo myanda yohe, sadaka dikáhulula kananga kadiki kuusa masambi.

¹² Henga Kilisto, nang'e áhumije chihi sadaka imo bahi, ifâla vyaka na vyaka kwajili ya kusamehewa masambi. Na pamalidile kutenda uchocho, nkuikala mumamulaka, m'bali wa kunkono wa Nnungu.

¹³ Na aneko vino àvenkulindilila mpaka amongo vake vammalele pavambevika pahi madodo lake.

¹⁴ Kwa kuva, kupitila sadaka imo yahumije, àvatendile vanu avala vávahahùlà kuva vakamilifu vyaka na vyaka.

¹⁵ Na Umumu Wanaswe nanang'e ànatumaiha mambo anelo, kwa kuva, Nang'olo Nnungu àhaua kuchidoni,

¹⁶ “Alino njo lilailano linimbetendanavo mmaduva laída.

Nimbedivika Sheliya dyangu mmitima yavo na kudilemba n'ding'ano dyavo.”†

¹⁷ Anepo nkutangola kavila kuchidoni, “Nikambekumbukila kavila masambi lavo,

---

† 10:16 Yelemiya 31:33

na vitendo vyavo vihakalenge nikambevikum-bukila.”‡

18 Bahi ikàva masambi lànisamehewa, ikálembelawa kavila kuhumya sadaka kwajili ya kusamehewa masambi.

Tunnyengelekele Nnungu

19 Bahi mmakukulupila avangu, hwetu tukee na ing'anya ya kuyopa kuinjila Pachinu Panaswe Namene kwa myadi ya Yesu.

20 Malinga Kuhani Nkulu chachiinjila Pachinu Panaswe Namene kupitila palipanizia, uchocho Yesu nanang'e àtwing'ile indila yahambi ya umi ya kuinjila Pachinu Panaswe Namene pa uhiu, kupitila kuhwa kwake mwene.

21 Kwa kuva, hwetu tûvele na Kuhani Nkulu aimilîla ing'ande yammalele ya Nnungu,

22 bahi tummwenele Nnungu kwa ntima wa kukulupika na ing'ulupa itimidîle. Kwa kuva, mitima yetu ìnihahulwa na tukáhukumika mmitima yetu, na miili yetu ìnihahulwa kwa medi lahahwîke.

23 Bahi tukalehe kukamuliha bila kudumbad-umba lilolelo alila lituyambukidile, kwa kuva, Nnungu atupêle ahadi nni wa kukulupilika.

24 Tukumbukilane tuvene kwa tuvene na kuhimijana kutamwana na kutenda lambone.

25 Bahi tunaleke kukojana pamo malinga vanu vanji chivaleka. Henga tûlembelawa tudumane na kuhalija namene kuhimijana, kupapatana na namuna chitwona kuvandika kwa liduva lyambeida Nang'olo Yesu.

---

‡ 10:17 Yelemiya 31:34

²⁶ Kwa kuva, tukàhweneha kutenda sambi namadi akuno tumaitè uhiu, nanga sadaka inji ihulûla kutuusija masambi letu kavila.

²⁷ Henga anepo chiisalidîle nni kuiilindilila kwa kuyopa hukumu ya Nnungu ya moto utumbulûka namene, umbevapîja vanu vantahûka Nnungu.

²⁸ Munu woheyo áchiitahuka Sheliya ya Musa, á nawalalwa bila chididi, ukàpwawa ushahidi wa vanu vavili au vatatu.

²⁹ Bahi ikàva uchocho, ìmbekuva dachi kwa munu ayula anahahuliwije na myadi ya Mwana wa Nnungu koka nkunsalau Mwana wa Nnungu na kuivalangila myadi aneyo ya lilailano lya Nnungu kuva ikee mana na kunsalau Umumu wa Inema wa Nnungu? Munu aneyo àmbelembelewa apate asabu ing'ulu namene kumpunda ayula aitahwîke Sheliya ya Musa.

³⁰ Kwa kuva, tùnimmala ayula ahawîle kuva, “Kupindikula nni kwang'une, nangu njo nimbepindikûla.”§ Na ihaulika kavila kuva, “Nang'olo àmbevahukumu vanu vake.”**

³¹ Nni chinu cha kuyoha namene kumatokela mmakono la hukumu ya Nnungu avêle na umi!

³² Bahi himukilanga mambo àlalá lananhumidile mwenu apala patandi pamunatandilike kunkulupila Kilisto, mwenu mwanibanihwa namene, henga mwanipililila.

³³ Myanda inji mwatongolewije malove lahakalenge na kubanihwa paumbele vanu, na mwanda unji mwanikubali ata kulundana na avala vachitendêwa uchocho.

---

§ 10:30 Makumbuso 32:35   ** 10:30 Makumbuso 32:36, Sabuli 135:14

34 Mwenu mwanivavikila chididi vanu vahungwîje mmalungu, na múnikubali kwa kuhangalala kupokonyolwa dimali dyenu, kwa kuva, múnimala kuva mùvele na dimali dyambone namene na dya kudumu aneko kulihunde.

35 Bahi munaleke kuva na ntima wa kuhwinga, kwa kuva, uchiumpelekejijange inujo ing'ulu.

36 Mùlembelewa mupililile uchinga mulatende àlàlá lalalembela Nnungu, na kwa kutenda uchocho, muchimupwechele achila chaahidite Nnungu.

37 Kwa kuva, malinga Malemba alano Lanaswe chilahaula kuva,

“Ùisalidile chihi uhiku kadiki namene,
na ayula alembelêwa kwida,
àmbeida na wala akambetima.

38 Henga vanu vangu vambone pameho pangu,
vàmbe kuva na umi kupitila ing'ulupa.

Henga vakàsuwa-suwa,
ntima wangu ukambevahangalalila.”††

39 Henga hwetu tukávele nnikuwa lya vanu anevo vasuwa-sûwa na kuyahika, ila hwetu nni tuvanu tuvêle nnikuwa lya vanu vavêle na ing'ulupa na vapôhwa.

11

Ing'ulupa

1 Bahi ing'ulupa nni kuva na uhakika wa kupwechela àlàlá latulalolela, nni kulakulupila mwalehu àlàlá latukalona.

---

†† 10:38 Abakuki 2:3-4

² Kwa kuva, Nnungu ánivamaiha anyakala vetu kuva nni vambone pameho pake, ing'anya ya ing'ulupa yavo.

³ Kwa kupitila ing'ulupa, tùnimala kuva, vitukutuku vyonekâna víumbwije na àlalá lakáonekana, kwa kuva, tùnakupila kuva chilambo chíniumbwa kupitila malove la Nnungu.

⁴ Kwa kupitila ing'ulupa, Habilu ányumijije Nnungu sadaka yambone namene kupunda aila ya Kaini. Na kupitila ing'ulupa yake ánimaihwa na Nnungu kuva wambone pameho pake, kwa kuva, Nnungu mwene ánidikubali sadaka dyake. Ikànavá Habilu ànihwa, henga àvechinkutangola na hwetu mpaka vino kupitila nfano wa ing'ulupa yake.

⁵ Kwa kupitila ing'ulupa, Henoko ánitwaliwa nawi Nnungu, kuuka pachilambo apano bila kuhwa. Na nang'e nanga panaonekene kavila ing'anya átwaliwijwe na Nnungu kuhwena kulihunde. Kwa kuva, Malemba Lanaswe làhaua kuva, Henoko kabla akànambitwaliwa nawi Nnungu, Nnungu ánimaiha kuva ànikatapaliwa nawe.

⁶ Bahi bila ing'ulupa, ikáhululika kunkatapalila Nnungu. Kwa kuva, munu ammwenêla Nnungu àlembelwa akulupile kuva Nnungu ànipwawa, na kuva ànaveng'a dinujo avala vantâha.

⁷ Kwa kupitila ing'ulupa, Nuhu ádengile safina uchinga avapohe vanu va nng'ande mwake na li-vambwe. Nang'e ámpilikene Nnungu anan'dumile kuyamba mambo àlalá lakánambiwahi kuhumila. Bahi kupapatana na ing'ulupa yake, vanu va pachilambo váníhukumiwa, nanang'e nkupata kutendwa kuva wambone pameho pa Nnungu.

8 Kwa kupitila ing'ulupa, Iblahimu ánipilikana panachemwije nawi Nnungu kuhwena nchilambo achila chachichiapwechele lukoto kuva mapala lake. Nang'e nkuchileka chilambo chake bila kumala pachinu páhwènà.

9 Kwa kupitila ing'ulupa, Iblahimu áikele muchi nnyeni nchilambo achila chanaahidiwije na Nnungu. Nang'e áikala mmigongwe muchi chivanaikele Isaka na Yakobo lukoto. Na vanang'o uchocho vávele amapala pamo na Iblahimu va ahadi uila ya Nnungu.

10 Kwa kuva, Iblahimu álolela imanga ivêle na misingi ítandèkè, imanga yaikuvite mwene Nnungu na kuidenga mwene Nnungu.

11 Kwa kupitila ing'ulupa, ata Sala mwene ikànavá ánikongopala namene na ávele ntonga, henga ápwechedile dimongo dya kupata chitumbo, ing'anya ánikulupila kuva Nnungu achiatimise ahadi yake.

12 Bahi ing'anya ya anelyo, kwa kupitila munu yumo Iblahimu, munu achilolela kuhwa ing'anya ya kukongopala namene, nkuvele kwa vanu vohe namene malinga dinondwa dya kumahunde, na malinga nnyangi uvêle nnyenje bahali.

13 Vanu ava vammalele váníhwanga kabla Nnungu akànambitimisa ahadi adila dyanavaahidite, henga vávechinkukulupila kuva Nnungu achiaditimise. Na ahadi anedyo vádiwene chihi kwa kulehu na kudihangalalila. Na vanang'o váníkubali kuva vávele vayeni na vakúpita apano pachilambo.

14 Kwa kuva, vanu vatangôla malove malinga

anelo, vâlanguja chihi mwandu kuva vâtaha chilambo chavo vene.

¹⁵ Ikàchiva uvachikumbukila chilambo chavo chivachilekile machedo, bahi vakanipata wasa wa kuuila aneko.

¹⁶ Henga badala yake, vanang'o vânilembela namene vapate chilambo chamana namene, yani chilambo cha kulihunde. Njo mana Nnungu akáona dihoni kuchemwa Nnungu wavo, kwa kuva, mwene àvaandalidile imanga.

¹⁷ Kwa kupitila ing'ulupa, Iblahimu ánikubali kunhumya Ísaka mwanawe wa weka kuva sadaka, muuhiku aula ing'ulupa ya Iblahimu paichilingwa na Nnungu. Iblahimu njo anapwechedile ahadi ya Nnungu, henga pamo na anelo ánikubali kunhumya mwanawe wa weka,

¹⁸ ikànavá Nnungu ányaulidile Iblahimu kuva, “Udukulu wakuwe ùmbehalokana na Isaka.”*

¹⁹ Iblahimu ánikulupila kuva ata kwikavele Isaka wahwa, Nnungu akanihulula kunfufula kavila. Na kwa namuna fulani, Iblahimu ávele muchi ánimpata kavila Isaka kuhaloka kwa vanu vahwíle.

²⁰ Kwa kupitila ing'ulupa, Isaka ánivaahidi Yakobo na Esau, balaka dimbeída mmaduva laída.

²¹ Kwa kupitila ing'ulupa, Yakobo panavele pepi na kuhwa, ánivabaliki vana vammalele vanga Yusufu, nkumwabudu Nnungu akuno ayamité muisimbo yake.

²² Kwa kupitila ing'ulupa, Yusufu panavele pepi na kuhwa ánitangola kuyamba uhiku uvambeuka Vaisilaeli nchilambo cha Misili, na kuvalaija kuyamba mawangwa lake.

---

* **11:18** Ntandiliko 21:12

²³ Kwa kupitila ing'ulupa, atatake na anyokwe Musa bada ya kuvalekwa Musa, vánintwala nkumpiha kwa myedi mitatu, kwa kuva, vámmwene kuva nni mwana akatapele na wala nanga pavanaiyopile amuli ya nfalume.

²⁴ Kwa kupitila ing'ulupa, Musa pakulumwike, ánihita kuchemwa mwana wanga piti wa Nfalume wa Misili.

²⁵ Nang'e átanda kubanika pamo na vanu vanga Nnungu kuliko kulihangalaja mmasambi kwa uhiku kadiki.

²⁶ Nang'e kwa kuva álolela kupwechela inujo yake, áwene kuva kupata dihoni kwajili ya Kilisto kúvele na faida ing'ulu namene kuliko kupata utajili wammalele wa chilambo cha Misili.

²⁷ Kwa kupitila ing'ulupa, Musa ániuka nchilambo cha Misili bila kuyopa ivisi ya nfalume, nang'e ánipililila ing'anya ámmwene Nnungu, akáonekana kwa meho.

²⁸ Kwa kupitila ing'ulupa, Musa nkutandiliha Pasaka[†] na kulaija myadi imyaywe mmilango ya ding'ande uchinga Malaika Nkúwalala wa Nnungu pambepita anavawalale vana vatandi kuvelekwa va Vaisilaeli.

²⁹ Kwa kupitila ing'ulupa, Vaisilaeli vániyomboka bahali ya Shamu kwa kupita munnyangi ching'ati bahali. Henga Vamisili pavalingle kutenda uchocho, váníhunikwa na medi, vammalele nkuhwanga.

³⁰ Kwa kupitila ing'ulupa, lingongo línadingwike imanga ya Yeliko líniyanguka uhiku aula Vaisilaeli

---

[†] **11:28** Pasaka, nni sikukuu ya Malaika Nkúwalala wa Nnungu kupita muha ding'ande dya ku Misili.

pavanamalidile kuidinguka imanga aneyo kwa maduva saba.

³¹ Kwa kupitila ing'ulupa, Lahabu ayula mmahe kahaba wa ku Yeliko nanga panawalelwe pamo na avala vanu va muimanga yake vanahitile kumpilikana Nnungu, kwa kuva, nang'e ávapwechedile kwa amani avala vakúpelelesa.

³² Bahi ngutangole chamani kavila? Uhiku wa kutangola habali dyanga Gidioni na Balaka na Samsoni na Yefuta na Daudi na Samwili na man-abii, ukátosa.

³³ Kwa kupitila ing'ulupa, anevo vanu vánivashinda vafalume. Vánivatendela vanu vanji mambo la haki na kupata àlalá lanavaahidite Nnungu. Vánihunga dikanya dya ahimba,

³⁴ na kudimanga dimongo dya dindimi dya moto, na kupalanyoka kukuwalalwa na upanga. Idabadangi yavo ínipindikuka kuva dimongo. Vávele vanu va kuhwinga kuing'ondo, nkuvashinda ang'ondo vachiyeni na kuvavinganga.

³⁵ Kwa kupitila ing'ulupa, amahe vanji vánivapwechela vanu vao vanahwile nkufufulwa.

Na vanji vánibanihwa, henga nanga pavanannekile Nnungu eti uchinga vahunguliwe. Vátendile uchocho uchinga vapate ufufulo wambone namene.

³⁶ Vanji vátendewije mang'wanyu na kusulubulwa mijeledi, na vanji váhungwije mididi ya chitale na kutaywa mmalungu.

³⁷ Vanji vániwalalwa kwa kupanywa mayanga, na vanji vániwalalwa kwa kucheketanywa vibeduli vivili na nsumeno na vanji kuwalalwa na upanga.

Vánidumbadumba akuno vawetèngè mambende la angandolo na ambudi, na vavèlè amahuvani, na uvabanihwa na kutendewa lahakalenge.

³⁸ Chilambo chikáchifala kuva na vanu malinga anevo, njo mana vánidumbadumba kulilanga na kumachinga, uvaikalanga mmapanga la mayanga na mmapondo.

³⁹ Ikànavá Nnungu ánivamaiha vanu ava vam-malele kuva vambone ing'anya ya ing'ulupa yavo, henga wala munu yumo muanevo vanu apête mambo àlálá lanavaahidite Nnungu.

⁴⁰ Kwa kuva, Nnungu ánitutayalishija mambo lambone namene uchinga vanang'o vapate kukamilishwa pamo na hwetu.

12

Nnungu Atata wetu

¹ Bahi kwa kuva hwetu tùndingukwa na likuwa likulungwa lya vanu anevo vaimaihêje ing'ulupa yavo, bahi tùyahilile kulehu vitukutuku vyam-malele vitudivíla, pamo na masambi lapiyânya kutudingila, koka tutukute kwa kupililila mmashindano àlálá lavikwêje muyo mwetu na Nnungu.

² Bahi tuvikange ding'ano dyetu kwanga Yesu, atandilihêje na aikamilîsha ing'ulupa yetu. Nang'e kwa kuva ánimála ihangaladi yambepata lukoto, ánipililila kuhwa munsalaba bila kujali dihoni dya kuvambwa munsalaba, na hambí àkele m'bali wa kunkono wa chiteng'u cha chifalume cha Nnungu.

³ Bahi mummikange namene mmitima yenu ayula apililidîle kutahukwa namene na vanu

vavêle na masambi, uchinga munahopele wala kukata tama.

⁴ Kwa kuva, ing'ondo imupanyana na sambu, mwenu bado mukánambipanyana mpaka kuhwikila kumwadila myadi.

⁵ Dachu, mwenu mũniluvalila malove alano la Nnungu la kunkamyanga mitima lantambulânga mwenu kuva mmana mma Nnungu?

“Mwanangu, unaisalau idumi yákudùmà Nang'olo, na wala unakate tama muuhiku aula wakukalipila Nang'olo.

⁶ Kwa kuva, Nang'olo Nnungu ànan'duma ayula wantamwa, na ànamwasibu kila munu wankubali kuva mwanawe.”*

⁷ Nnungu pan'dumanga, mwenu pililila, kwa kuva, Nnungu àntendela mwenu malinga mmana vake. Dachu, mwana ntwani akádumwa na atatake?

⁸ Ikàva nanga pamudumwa na Nnungu malinga chivadumwa vana vake vammalele, bahi mwenu mukávele mmana mmahiu mma Nnungu, ila nni mmana mukávele halali.

⁹ Na ikàva atata vetu vatuvelêke vánituduma, na hwetu nkuvaeshimu, dachu, hwetu tukálembelwa kumpilikana Nnungu, Atata wa disungu dyetu, uchinga tupate umi?

¹⁰ Atata vetu vatuvelêke vánituduma kwa mahiku kadiki kupapatana na chivawene vene kuva ìnafala, henga Nnungu ànatuduma kwajili ya faida yetu tuvene, uchinga tupate kukumila uwanaswe wake.

---

* **12:6** Milili 3:11-12

11 Idumi yoheyo, yònekana kuva ìnapwateha wala ikáhangelaja. Henga ntululilo wake aneyo idumi ivapelekejija avala vadumwîje kuikala kwa amani na haki.

12 Bahi lakamyange makono lenu ladabadanga na malundi lenu ladidimênge.

13 Likatapajijange dindila dinyokîle uchinga ayula ahumbaîla anateneng'uke mwalehu, îla alamywe.

Idumi iyâmba kunnyita Nnungu

14 Tumbama namene kuikala kwa amani na vanu vammalele na kuva na maisha la uwanaswe, kwa kuva, nanga munu ambemwôna Nang'olo Nnungu akânave wanaswe.

15 Lichungange, uchinga anapwawe munu wa kulinyemya muinema yanga Nnungu, na wala lunapwawe luchiya lwa kukalala mmwenu, uyopa lûnahipuka na kunkambyakambya na kuvaambukisa na vanu vanji vohe.

16 Uchocho, lichungange uchinga anapwawe mmwenu kananga munu mmalaya au munu akâmweshimu Nnungu muchi Esau anasumisije haki yake ya kuva chihungula mikova, kwa chakulya kadiki chihi.

17 Mwenu mûnimala kuva, lukoto panalembedile kupwechela balaka kuhaloka kwa atatake, ánihitwa. Na ikânava ániitaha balaka aneyo kwa mihodi, henga nanga pánapete wasa kavila wa kupindikulanya chitendo achila.

Tûpwechedile Ufalume ukátikinywa

18 Mwenu mukée muchi Vaisilaeli vanahwikile palichinga lya Sinayi. Vaisilaeli váhwikile

nnichinga anelyo lichihululîka kuguswa, na líyaka moto, na líhinikwije na lupi lwanapi pii na muha mwake múumana lidi lya chimbunga.

¹⁹ Uchocho, muha lichinga anelyo múpilikanika lidi lya lipenga na lidi lichitangola malove la kuyoha. Na Vaisilaeli vanapilikene lidi anelyo nkuyuwa vanahauliwe kavila malove lanji,

²⁰ kwa kuva, nanga pavanahulwile kupililila amuli inahumîjwe kuva, “Ambeligûsa lichinga alino, ata kwava nnyama, àlembelewa awalalwe kwa kupanywa mayanga.”†

²¹ Mambo anelo lavanalawene, lávele la kuyoha namene, mpaka Musa nkuhaua kuchidoni, “Nayopa na kutetemela!”‡

²² Henga mwenu mùnihwika palichinga lya SayuniŞ, yani imanga ya Nnungu Avêle na Umi, imanga ya Yelusalemu ya kulihunde, kuvêle na ing'ole ihangalalîwa na maelufu kwa maelufu la malaika.

²³ Mwenu mùnihwika kulikuwa lya vanu vankulupîla Yesu, vanu vavêle na haki ya kuva vihungula mikova va Nnungu, valem bwîje malina lavo kulihunde. Mùnihwika kwanga Nnungu nkúhukumu wa vanu vammalele, kuvêle disungu dya vanu vambone pameho panga Nnungu, vanu vatendwîje kuva vakamilifu.

²⁴ Mùnihwika kwanga Yesu, mpatanishi wa lilailano lyahambi kati ya Nnungu na vanu, na mùnihwika kumyadi inyulunyhîjwe yanga Yesu ilonjelêla kwamba kusamehewa masambi badala

---

† 12:20 Kuuka 19:12   ‡ 12:21 Makumbuso 9:19   § 12:22 Maeleso layâmba Sayuni, lola Matayo 21:5.

ya kulonjelela kwamba kupindikula muchi chiinavele myadi yanga Habilu.

²⁵ Bahi lyongolelange uchinga munahite kumpilikanila Nnungu atangôla na mwenu. Vaisilaeli vanahitile kumpilikanila Musa anatangwele navo apano pachilambo kulichinga lya Sinayi, nanga pavanapolonyweke muasabu yanga Nnungu. Chinu anecho chilanguja mwalehu kuva hwetu tukambehulula kupolonyoka, tukàhita kumpilikanila Nnungu atangôla na hwetu kahaloka kulihunde.

²⁶ Nnungu panatangwele kulichinga lya Sinayi, lidi lyake linidendeha chilambo, henga vino àniahidi kuva, “Nimbendengendehe chilambo mwanda unji kavila, na akee chihi chilambo bahi, henga pamo na kulihunde mwalehu.”**

²⁷ Nnungu panatangwele kuva, “Mwanda unji kavila,” malove anelo làlanguja kuva vitukutuku vyammalele viumbwîje vimbendengendehwa na kuswa, uchinga avila vikáhululika kundengendehwa viisalile.

²⁸ Bahi kwa kuva tûpwechela Ufalume aula ukáhululika kundengendehwa, bahi tûùve tuvanu tûvá shukulani. Tulanguje shukulani aneyo kwa kumwabudu Nnungu kwa indila inkatapalîla nang'e, kwa namuna ya eshima na kunnyopa,

²⁹ kwa kuva, Nnungu wetu àvele muchi moto upîja.

13

Malaijo

** 12:26 Agayi 2:6

1 Bahi muhwenehe kuikalanga kwa kutamwana malinga mmanu ummamo munkulupîla Yesu.

2 Munaluvalile kuvakalibisa vayeni, kwa kuva, kwa kutenda uchocho, vanu vanji vâvakalibisije malaika bila kumala.

3 Vakumbukilange avala vahungwîje nnilungu, na mulyone kuva muchi na mwenu mûhungwije pamo na vanang'o. Vakumbukilange avala vabanîhwa, na mwenu mulyone kuva muchi mûnabanihwa.

4 Ulombi ûlembelwa weshimiwe na vanu vammalele, nnume na mmahe vâlembelwa vakulupike muulombi wavo, kwa kuva, Nnungu àmbevahukumu asabu amalaya na avala valâla ugoni.

5 Lyongolelange, munààve mmanu mmakutawaliwa na tama ya dihela, henga mutolejwe na vitukutuku vimuvenavyo, kwa kuva Nnungu mwene àhawile kuchidoni, “Mwiko nikambekuluvalila na wala nikambekuleka.”*

6 Bahi ing'anya ya anelyo, tùnahulula kutangola bila kuva na lipamba kuva,

“Nang'olo Nnungu njo anguyangâta, wala nikambeyopa.

Munu àmbengutenda chinu ntwani?”†

7 Vakumbukilange vakúlodya venu, avala vanyanjajijîje lilove lya Nnungu. Lola namuna chivachiikalanga na ntululilo wa maisha lavo, koka muiyeje ing'ulupa yavo.

8 Yesu Kilisto akápindikuka! Nang'e àisalila chihi kuva uyula, lido na nelo na navyaka.

* 13:5 Makumbuso 31:6 † 13:6 Sabuli 118:6

⁹ Munatwaliwe litwala na mahundo la chiyeni la kila namuna. Kwa kuva, mitima yenu ilembelewa itaywe dimongo kupitila inema yanga Nnungu, na akee kwa kukamula malaijo lalaŵja kuyamba chakulya. Mambo anelo lakávafalila chinu chohecho vanu avala valakamûla.

¹⁰ Hwetu tûvele na chitala chetu, na makuhani va Chiyahudi vatumîka Mun'gongwe wa Nnungu vakávele na haki ya kulya vitukutuku vihûmywa sadaka nchitala anecho.

¹¹ Kuhani Nkulu átwala myadi ya vanyama na kuipelekeja Pachinu Panaswe Namene kwa-jili ya kuihumya kuva sadaka ya kusamehewa masambi. Henga mituhi ya anevo vanyama ìpijwa moto pawelu lipanda.

¹² Bahi ing'anya ya anelyo, Yesu nanang'e uchocho, áníbanihwa na kuhwa pawelu nnango wa imanga uchinga avahahule vanu kupitila myadi yake mwene.

¹³ Bahi tuukanange, tummwenele nang'e pawelu lipanda, akuno utukubali kupata dihoni malinga nang'e chanapete dihoni.

¹⁴ Kwa kuva, apano pachilambo nanga patuvele na imanga ya kudumu, henga tûilolela chihi aila îida.

¹⁵ Bahi kwa kupitila Yesu, túnnyumîjè Nnungu sadaka dya kuntumbyanga maduva lammalele, akuno utuyambukila kwa kanya dyetu kuva nang'e nni Nang'olo.

¹⁶ Na munaluvalile kutenda lambone na kuyangatana, kwa kuva, sadaka malinga anedyo nni dinkatapaŵla Nnungu.

¹⁷ Vâpilikane vakúlodya venu na kukamula

malaijo lavo. Kwa kuva, vanang'o njo vachûnga disungu dyenu chilo na muhi, na nni vanu vambehûmya isabu ya utumishi wavo muyo mwanga Nnungu. Mukàvapilikana, muchimuvatende vakole madengo lavo kwa kuhangalala na wala akee kwa lihindambi, kwa kuva, vakàtumika kwa lihindambi, nanga faida imumbepata.

¹⁸ Bahi muhalije kutuyuwila. Nni muhiu kuva, tùvele na makudungilo lambone mmitima yetu, kwa kuva tùlebela tutende matendo lambone mmambo lammalele.

¹⁹ Na asa nînyuwanga namene mwenu munguyuwile kwa Nnungu uchinga Nnungu apiyanye unguiha kwenu mwenu.

Kuyuwilwa balaka

²⁰ Nnungu wa amani ànfufwile Nang'olo wetu Yesu, ajukîle kuva Nchunga Nkulu wa angandolo kwa kumwadila myadi yake ya lilailano likávele na ntululilo.

²¹ Nnungu ankamilisange mwenu mmambo lammalele lambone lamulembelewa uchinga mu-pate kutênda lalebêla Nnungu. Na kwa kupitila Yesu Kilisto, Nnungu alatende mmitima yetu àlalá lankatapaîla mwene. Yesu atumbyangwe, vyaka na vyaka! Amina.

Malove la ntululilo na disalamu

²² Mmakukulupila avangu, nannyuwanga namene mulapwechele kwa kupililila malove la baluwa aino la kunkamyanga mitima, kwa kuva, nînnembidile chihi kwa uwananjipi.

²³ Nangu ngùlumbela mumale kuva, nkúkulupila nnyetu Timoseo tayali ànichimuliwa nnilungu. Akàpiyanya kwida apano, bahi nguchingupapatane nawe panimbeida unannolanga.

²⁴ Vasalimile vakúlodya venu vammalele na vanu vammalele va Nnungu. Na vakúkulupila avenu va ku Italiya na vanang'o vànansalimilanga.

²⁵ Tùnnembelela mwenu mmammalele inema yanga Nnungu ìve pamo na mwenu.

**Lilailano Lyahambi Lya Nnungu Kwa Vanu
Vammalele**
**Portions of the Holy Bible in the Makonde language of
Mozambique and Tanzania**
**Porções da Bíblia Sagrada no idioma Makonde de
Moçambique**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Makonde

Contributor: Pioneer Bible Translators

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makonde

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 6 May 2025

e50d2b9d-5016-5132-9a8e-701dc953e2af